

คำวินิจฉัยของ นายนพดล เสงเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งแจ้งการเลือกตั้งพรรคทางเลือกที่สาม เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งแจ้งการเลือกตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ พรรคทางเลือกที่สามได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๕,๒๔๕ คน และได้จัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๔ สาขา แต่จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๒, ๓ และ ๔ และให้พรรคทางเลือกที่สามชี้แจงการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ซึ่งนายวิระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรค รักษาการหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สามได้ตรวจสอบกระบวนการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ พบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สามหลายประการ จึงขอยกเลิกการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ และไม่ประสงค์จะดำเนินการของพรรคทางเลือกที่สามต่อไป นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า พรรคทางเลือกที่สามไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนด จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ตามคำร้องดังกล่าว เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีคำสั่งให้รับเรื่องนี้ไว้ดำเนินการ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยพร้อมทั้งให้ส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคทางเลือกที่สามเพื่อยื่นคำชี้แจง และต่อมาก็ได้ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ ข้อ ๑๕ วรรคสอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่เมื่อครบกำหนดเวลายื่นคำชี้แจง พรรคทางเลือกที่สามก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องมีเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประกาศกำหนด ก็เนื่องจาก พรรคการเมืองย่อมต้องประกอบด้วยบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกพรรค ซึ่งมีเจตนารมณ์ทางการเมืองสอดคล้องกับอุดมการณ์ หรือหลักการของพรรค มีความศรัทธาเชื่อถือต่อพรรค และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ เช่น บริจาคเงินหรือสิ่งของต่าง ๆ ชื่นชมยินดีกับพรรค เวลาสนทนาปราศรัยกับคนอื่น ๆ ช่วยหาเสียงให้พรรค และลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครของพรรค รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของพรรค และจำนวนสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ก็เป็นจำนวนที่ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่าเหมาะสมที่จะทำให้พรรคการเมืองมีสมาชิกมากพอที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไปได้ ส่วนที่กฎหมายบัญญัติให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ก็เนื่องจากพรรคการเมืองต้องมีการจัดองค์กรของพรรคซึ่งสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ “ประชาชน” โดยมีสำนักงานสาขาพรรคที่แน่นอน และได้รับการรับรองว่าเป็นสาขาพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมายจาก นายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งที่เป็นสาขาตามกลุ่มคน เช่น กลุ่มชุมชน กลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มอาชีพ กับสาขาตามพื้นที่ เช่น สาขาระดับจังหวัด ระดับอำเภอ เป็นต้น และสำนักงานสาขาต้องมีคณะกรรมการบริหารซึ่งถือว่าเป็น “ฝ่ายการเมือง” ของพรรคและมีเจ้าหน้าที่ประจำ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่จำเป็นสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับการจัดแจ้งการเลือกตั้งพรรคทางเลือกที่สามไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ พรรคทางเลือกที่สามได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๕,๒๔๕ คน และได้จัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม จำนวน ๔ สาขา คือ สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่นา ตำบลเวียงเหนือ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๒ ถนนประตู่มา ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๑๕/๑๔ หมู่ที่ ๑๑ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร และสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดสกลนคร นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้พิจารณาเห็นว่า การให้ถ้อยคำของประธานสาขาพรรคทางเลือกที่สาม

ลำดับที่ ๑ วันเวลาในการประชุมไม่สอดคล้องกับรายงานการประชุมและสมาชิกพรรคทางเลือกที่สาม จำนวน ๓ คน ให้ถือยคำ่ว่า ไม่มีการประชุมเลือกกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด อันไม่เป็นไปตาม ข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สาม ข้อ ๕๘ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคอนุมัติให้ตั้งสาขาพรรคแล้ว ให้ประธานคณะผู้เริ่มจัดตั้งเรียกประชุมใหญ่สมาชิกสาขาพรรคเป็นครั้งแรกเพื่อเลือกกรรมการสาขาพรรคภายในหกสิบวันนับแต่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคได้ โดยในการประชุมครั้งแรกนี้จะต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคน” นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้พิจารณารับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามเฉพาะลำดับที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ พร้อมทั้งแจ้งให้พรรคทางเลือกที่สามชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ซึ่งนายวิระวัฒน์ สุขเกษารองหัวหน้าพรรค รักษาการหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ได้ชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ดำเนินการไม่ถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคหลายประการ และขอยกเลิกการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ พร้อมทั้งไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของพรรคต่อไป ดังนั้น ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม ทางพรรคทางเลือกที่สามไม่สามารถดำเนินการให้มีสาขาพรรคทางเลือกที่สามครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับพรรคทางเลือกที่สามมิได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคทางเลือกที่สามมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจึงมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคทางเลือกที่สามได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยสั่งให้ยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายพนพล เสงเจริญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ